

Rámcový dohovor Rady Európy o hodnote kultúrneho dedičstva pre spoločnosť

Faro 27. 10. 2005

Preambula

Členské štáty Rady Európy, ktoré podpísali tento dohovor,

majúc na zreteli, že cieľom Rady Európy je dosiahnuť väčšiu jednotu jej členov v oblasti ochrany a rozvíjania ideálov a zásad založených na uznávaní ľudských práv, demokracie a zákonnosti, ktoré sú ich spoločným dedičstvom;

uznávajúc, že je potrebné, aby boli ľudia a ľudské hodnoty ústredným bodom rozšíreného interdisciplinárneho chápania kultúrneho dedičstva;

zdôrazňujúc hodnotu a potenciál kultúrneho dedičstva, rozumne využívaného ako zdroj udržateľného rozvoja a kvality života v neustále sa vyvíjajúcej spoločnosti;

uznávajúc, že každý človek má právo venovať sa kultúrnemu dedičstvu podľa vlastného výberu, pri súčasnom rešpektovaní práv a slobôd iných ako jednej stránky práva slobodne sa zúčastňovať na kultúrnom živote, ktoré je zakotvené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv OSN (1948) a zaručené medzinárodným Paktom o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (1966);

presvedčené o potrebe zapojiť každého v spoločnosti do stáleho procesu definovania a spravovania kultúrneho dedičstva;

presvedčené o správnosti zásady politik o kultúrnom dedičstve a výchovných iniciatív, ktoré považujú všetky kultúrne dedičstvá za rovnoprávne, a tak podporujú dialóg medzi kultúrami a náboženstvami;

s ohľadom na rozličné právne dokumenty Rady Európy, najmä na Európsky kultúrny dohovor (1954), Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy (1985), Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva (1992, revidovaný) a Európsky dohovor o krajine (2000);

presvedčené o dôležitosti utvárania paneurópskeho rámca pre spoluprácu v dynamickom procese zavádzania týchto zásad;

sa dohodli takto:

I. časť – Ciele, definície a zásady

Článok 1 – Ciele dohovoru

Zmluvné strany tohto dohovoru sa dohodli:

- a uznávať, že práva súvisiace s kultúrnym dedičstvom sú súčasťou práva zúčastňovať sa na kultúrnom živote, ako ho vymedzuje Všeobecná deklarácia ľudských práv;
- b uznávať individuálnu a kolektívnu zodpovednosť vo vzťahu ku kultúrnemu dedičstvu;
- c zdôrazňovať, že cieľom zachovania kultúrneho dedičstva a jeho udržateľného využívania je ľudský rozvoj a kvalita života;
- d prijímať potrebné opatrenia na vykonávanie ustanovení tohto dohovoru týkajúce sa:
 - úlohy kultúrneho dedičstva pri budovaní mierovej a demokratickej spoločnosti a v procesoch udržateľného rozvoja a ochrany kultúrnej rozmanitosti;
 - väčšej efektívnosti synergického spolupôsobenia kompetencií všetkých verejných, inštitucionálnych a súkromných aktérov.

Článok 2 – Definície

Na účely tohto dohovoru,

- a kultúrne dedičstvo je skupina zdrojov zdedených z minulosti, ktoré ľudia vnímajú nezávisle od vlastníctva ako odraz a vyjadrenie svojich neustále sa vyvíjajúcich hodnôt, presvedčení, poznatkov a tradícií. Zahŕňa všetky aspekty životného prostredia, ktoré sú výsledkom vzájomného pôsobenia ľudí a miest v plynúcom čase;
- b komunitu kultúrneho dedičstva tvoria ľudia, ktorí si vážia špecifické aspekty kultúrneho dedičstva, ktoré si želajú v rámci verejných opatrení zachovať a odovzdať budúcim generáciám.

Článok 3 – Spoločné dedičstvo Európy

Zmluvné strany sa dohodli, že budú podporovať chápanie spoločného dedičstva Európy, ktoré tvoria:

- a všetky formy kultúrneho dedičstva v Európe, ktoré spolu predstavujú spoločný zdroj pamäti, porozumenia, identity, súdržnosti a tvorivosti a
- b ideály, zásady a hodnoty pochádzajúce zo skúsenosti nadobudnutej na základe pokroku a minulých konfliktov, ktoré podporujú rozvoj mierovej a stabilnej spoločnosti založenej na uznávaní ľudských práv, demokracie a zákonnosti.

Článok 4 – Práva a povinnosti týkajúce sa kultúrneho dedičstva

Zmluvné strany uznávajú, že:

- a každý, jednotlivo alebo kolektívne, má právo využívať kultúrne dedičstvo a prispievať k jeho obohateniu;

- b každý, jednotlivu alebo kolektívne, má povinnosť rešpektovať kultúrne dedičstvo iných tak ako svoje vlastné dedičstvo, a tým aj spoločné kultúrne dedičstvo Európy;
- c uplatňovanie práva na kultúrne dedičstvo môže podliehať iba takým obmedzeniam, ktoré sú v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu verejného záujmu a práv a slobôd iných.

Článok 5 – Právo a politiky kultúrneho dedičstva

Zmluvné strany sa zaväzujú:

- a uznávať verejný záujem týkajúci sa súčastí kultúrneho dedičstva v súlade s ich dôležitosťou pre spoločnosť;
- b zvyšovať hodnotu kultúrneho dedičstva jeho identifikáciou, štúdiom, interpretáciou, ochranou, starostlivosťou o jeho zachovanie a prezentáciou;
- c zabezpečiť v špecifických podmienkach každej zmluvnej strany existenciu legislatívnych ustanovení na uplatňovanie práva na kultúrne dedičstvo, ako ho definuje článok 4;
- d vytvárať hospodárske a spoločenské ovzdušie, ktoré podporuje účasť na aktivitách kultúrneho dedičstva;
- e presadzovať ochranu kultúrneho dedičstva ako ústredného faktora vzájomne sa podporujúcich cieľov trvalo udržateľného rozvoja, kultúrnej rozmanitosti a súčasnej tvorivosti;
- f uznávať hodnotu kultúrneho dedičstva nachádzajúceho sa na územiach podliehajúcich ich jurisdikcii bez ohľadu na jeho pôvod;
- g formulovať ucelené stratégie na uľahčenie vykonávania ustanovení tohto dohovoru.

Článok 6 – Účinky dohovoru

Žiadne ustanovenie tohto dohovoru sa nemôže vykladať tak, že:

- a obmedzuje alebo oslabuje ľudské práva a základné slobody, ktoré môžu chrániť medzinárodné zmluvy, najmä Všeobecná deklarácia ľudských práv a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd;
- b ovplyvňuje priaznivejšie ustanovenia týkajúce sa kultúrneho dedičstva a životného prostredia obsiahnuté v iných národných a medzinárodných právnych dokumentoch;
- c vytvára vynúiteľné práva.

II. časť – Príspevok kultúrneho dedičstva k spoločenskému a ľudskému rozvoju

Článok 7 – Kultúrne dedičstvo a dialóg

Zmluvné strany sa zaväzujú prostredníctvom verejných orgánov a iných príslušných orgánov:

- a podporovať úvahy o etike a metódach prezentácie kultúrneho dedičstva, ako aj rešpektovanie rozmanitosti výkladov;
- b ustanoviť zmierovacie procesy na spravodlivé riešenie situácií, v ktorých rozličné komunity prikladajú rovnakému kultúrnemu dedičstvu protirečivé hodnoty;

- c rozvíjať poznanie kultúrneho dedičstva ako zdroja, ktorý podporuje mierové spolužitie upevňovaním dôvery a vzájomného porozumenia, s cieľom riešiť konflikty a predchádzať im;
- d začleniť tieto prístupy do všetkých aspektov celoživotného vzdelávania a prípravy.

Článok 8 – Životné prostredie, kultúrne dedičstvo a kvalita života

Zmluvné strany sa zaväzujú využívať všetky aspekty dedičstva kultúrneho prostredia:

- a na obohatenie procesov hospodárskeho, politického, sociálneho a kultúrneho rozvoja a územného plánovania využívaním hodnotenia vplyvov na kultúrne dedičstvo a tam, kde je to potrebné, prijímaním stratégií na ich zmiernenie;
- b podporovať integrovaný prístup k politikám týkajúcim sa kultúrnej, biologickej, geologickej a krajinej rozmanitosti na dosiahnutie rovnováhy medzi týmito zložkami;
- c upevňovať sociálnu súdržnosť pestovaním zmyslu pre spoločnú zodpovednosť vo vzťahu k miestam, v ktorých ľudia žijú;
- d presadzovať cieľ kvality v súčasných zásahoch do životného prostredia bez ohrozenia jeho kultúrnych hodnôt.

Článok 9 – Udržateľné využívanie kultúrneho dedičstva

Na uchovanie kultúrneho dedičstva sa zmluvné strany zaväzujú:

- a presadzovať rešpektovanie integrity kultúrneho dedičstva zabezpečením toho, aby rozhodnutia o zmenách obsahovali zohľadnenie kultúrnych hodnôt, ktorých sa týkajú;
- b definovať a propagovať zásady pre udržateľné spravovanie a podporovať udržiavanie;
- c zabezpečiť, aby všetky všeobecné technické nariadenia zohľadňovali špecifické požiadavky ochrany kultúrneho dedičstva;
- d podporovať využívanie tradičných materiálov, techník a zručností a skúmať ich potenciál pre súčasné aplikácie;
- e podporovať vysokú kvalitu práce pomocou systémov odborných kvalifikácií a akreditácie jednotlivcov, podnikov a inštitúcií.

Článok 10 – Kultúrne dedičstvo a hospodárska činnosť

S cieľom plne využiť potenciál kultúrneho dedičstva ako faktora udržateľného hospodárskeho ekonomického rozvoja sa zmluvné strany zaväzujú:

- a zvyšovať povedomie a využívať hospodársky potenciál kultúrneho dedičstva;
- b brať do úvahy špecifický charakter a záujmy kultúrneho dedičstva pri navrhovaní hospodárskych politík a
- c zabezpečiť, aby tieto politiky rešpektovali integritu kultúrneho dedičstva bez toho, aby ohrozovali hodnoty s ním spojené.

III. časť – Spoločná zodpovednosť za kultúrne dedičstvo a verejná účasť

Článok 11 – Zvyšovanie verejnej zodpovedností za kultúrne dedičstvo

Zmluvné strany sa pri správe kultúrneho dedičstva zaväzujú:

- a presadzovať jednotný a dobre informovaný prístup verejných orgánov vo všetkých rezortoch a na všetkých úrovniach;
- b vytvoriť právne, finančné a odborné rámce, ktoré umožnia verejným orgánom, odborníkom, vlastníkom, investorom, podnikom, mimovládny organizáciám a občianskej spoločnosti postupovať spoločne;
- c navrhovať inovačné spôsoby pre spoluprácu verejných orgánov s ostatnými aktérmi;
- d rešpektovať a podporovať dobrovoľné iniciatívy, ktoré dopĺňujú úlohy verejných orgánov;
- e nabádať mimovládne organizácie, ktoré sa venujú ochrane dedičstva k tomu, aby konali vo verejnom záujme.

Článok 12 – Prístup ku kultúrnemu dedičstvu a demokratická účasť

Zmluvné strany sa zaväzujú:

- a nabádať každého k zapájaniu sa do:
 - procesu identifikácie, štúdia, výkladu, ochrany a zachovania kultúrneho dedičstva;
 - verejných úvah a diskusií o možnostiach a výzvach, ktoré kultúrne dedičstvo predstavuje;
- b brať do úvahy hodnotu, ktorú každá komunita kultúrneho dedičstva prikladá kultúrnemu dedičstvu, s ktorým sa identifikuje;
- c uznávať úlohu dobrovoľných organizácií ako partnerov pri aktivitách, aj ako konštruktívnych kritikov politik kultúrneho dedičstva;
- d prijať opatrenia na zlepšenie prístupu ku kultúrnemu dedičstvu, hlavne pre mladých ľudí a znevýhodnených, s cieľom zvýšiť povedomie o hodnote kultúrneho dedičstva, potrebe udržiavať a zachovať ho a o možnostiach využitia, ktoré prináša.

Článok 13 – Kultúrne dedičstvo a vedomosti

Zmluvné strany sa zaväzujú:

- a podporovať zaradenie prvku kultúrneho dedičstva na všetkých úrovniach vzdelávania, nie nevyhnutne ako samostatného študijného predmetu, ale ako bohatého študijného zdroja v iných predmetoch;
- b posilniť väzbu medzi vzdelávaním o kultúrnom dedičstve a odborným vzdelávaním;
- c podporovať interdisciplinárny výskum o kultúrnom dedičstve, komunitách dedičstva, životnom prostredí a ich vzájomnom prepojení;
- d podporovať kontinuálne odborné vzdelávanie a výmenu poznatkov a zručností v rámci vzdelávacieho systému aj mimo neho.

Článok 14 – Kultúrne dedičstvo a informačná spoločnosť

Zmluvné strany sa zaväzujú využívať digitálnu technológiu na zlepšenie prístupu ku kultúrnemu dedičstvu a jeho využitiu:

- a podporou iniciatív, ktoré presadzujú kvalitu obsahu a snažia sa zabezpečiť rôznosť jazykov a kultúr v informačnej spoločnosti;
- b podporou medzinárodne kompatibilných štandardov pre štúdium, ochranu, zveľádovanie a bezpečnosť kultúrneho dedičstva a bojom proti nezákonnému obchodovaniu s kultúrnym majetkom;
- c snahou riešiť prekážky v prístupe k informáciám týkajúcim sa kultúrneho dedičstva, najmä na vzdelávacie účely, pri súčasnej ochrane práv duševného vlastníctva;
- d uznávaním toho, že vytváranie digitálnych obsahov týkajúcich sa dedičstva by nemalo poškodiť ochranu existujúceho dedičstva.

IV. časť – Monitorovanie a spolupráca

Článok 15 – Záväzky zmluvných strán

Zmluvné strany sa zaväzujú:

- a rozvíjať prostredníctvom Rady Európy funkciu monitorovania právnych predpisov, politik a praktík týkajúcich sa kultúrneho dedičstva v súlade so zásadami ustanovenými týmto dohovorom;
- b uchovávať, rozvíjať a dodávať údaje do spoločného informačného systému prístupného verejnosti, čo uľahčí hodnotenie toho, ako každá strana plní svoje záväzky podľa tohto dohovoru.

Článok 16 – Mechanizmus monitorovania

- a Podľa článku 17 štatútu Rady Európy navrhne Výbor ministrov vhodný výbor alebo určí existujúci výbor na monitorovanie uplatňovania tohto dohovoru, ktorý bude oprávnený vypracovať pravidlá pre výkon svojej činnosti.
- b Navrhnutý výbor:
 - ustanovuje podľa potreby rokovací poriadok;
 - spravuje spoločný informačný systém, uvedený v článku 15, udržiavaním prehľadu prostriedkov, ktorými sa plní každý záväzok tohto dohovoru;
 - na žiadosť jedného alebo viacerých strán poskytuje poradný názor na ktorúkoľvek otázku týkajúcu sa výkladu tohto dohovoru, pričom zohľadňuje všetky právne dokumenty Rady Európy;
 - na podnet jednej alebo viacerých strán vykonáva hodnotenie akéhokoľvek aspektu uplatňovania tohto dohovoru;
 - presadzuje nadrezortné uplatňovanie tohto dohovoru spoluprácou s inými výbormi a zúčastňovaním sa na iných iniciatívach Rady Európy;
 - podáva Výboru ministrov správu o svojich aktivitách.Výbor môže zapojiť do svojej práce expertov a pozorovateľov.

Článok 17 – Spolupráca pri následných činnostiach

Zmluvné strany sa zaväzujú spolupracovať, vzájomne a prostredníctvom Rady Európy, pri dosahovaní cieľov a zásad tohto dohovoru a najmä pri presadzovaní uznávania spoločného dedičstva Európy:

- a zavádzaním stratégií spolupráce na riešenie priorít určených prostredníctvom procesu monitorovania;
- b presadzovaním multilaterálnych a cezhraničných aktivít a rozvíjaním sietí regionálnej spolupráce s cieľom uplatňovať tieto stratégie;
- c výmenou, rozvojom, kodifikáciou a zabezpečovaním šírenia osvedčených praktík;
- d informovaním verejnosti o cieľoch a uplatňovaní tohto dohovoru.

Ktorékoľvek zmluvné strany môžu na základe vzájomnej dohody uzatvoriť finančnú dohodu na uľahčenie medzinárodnej spolupráce.

V. časť – Záverečné ustanovenia

Článok 18 – Podpis a nadobudnutie platnosti

- a Tento dohovor je otvorený na podpis členským štátom Rady Európy.
- b Podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu. Ratifikačné listiny, listiny o prijatí alebo schválení budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy.
- c Tento dohovor nadobudne platnosť prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa, keď desať členských štátov Rady Európy vyjadrilo svoj súhlas viazať sa týmto dohovorom podľa ustanovení predchádzajúceho odseku.
- d Vo vzťahu ku každému signatárskemu štátu, ktorý dodatočne vyjadrí svoj súhlas viazať sa týmto dohovorom, nadobudne dohovor platnosť prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa uloženia ratifikačnej listiny, listiny o prijatí alebo schválení.

Článok 19 – Pristúpenie

- a Po tom, ako tento dohovor nadobudne platnosť, môže Výbor ministrov Rady Európy prizvať ktorýkoľvek štát, ktorý nie je členom Rady Európy ani Európskeho spoločenstva, aby pristúpil k tomuto dohovorom rozhodnutím väčšiny, podľa článku 20.d štatútu Rady Európy a jednomyseľným hlasovaním zástupcov zmluvných štátov, ktorí sú oprávnení zasadať vo Výbore ministrov.
- b Pre každý pristupujúci štát alebo pre Európske spoločenstvo, ak pristúpi k dohovoru, nadobudne dohovor platnosť prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa uloženia listiny o pristúpení u generálneho tajomníka Rady Európy.

Článok 20 – Teritoriálne uplatňovanie

- a Každý štát môže pri podpise alebo pri ukladaní ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo pristúpení vymedziť územie alebo územia, na ktorých sa tento dohovor bude uplatňovať.

- b Každý štát môže kedykoľvek neskôr vyhlásením adresovaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť platnosť tohto dohovoru na akékoľvek iné územie vymedzené vo vyhlásení. Pre takéto územie nadobudne tento dohovor platnosť prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa prijatia oznámenia generálnym tajomníkom.
- c Akékoľvek vyhlásenie podľa predchádzajúcich dvoch odsekov možno vo vzťahu k akémukoľvek územiu uvedenému v takomto vyhlásení odvolať oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne platnosť prvý deň mesiaca po uplynutí lehoty šiestich mesiacov odo dňa prijatia oznámenia generálnym tajomníkom.

Článok 21 – Vypovedanie

- a Každá zmluvná strana môže kedykoľvek vypovedať tento dohovor zaslaním oznámenia generálnemu tajomníkovi Rady Európy.
- b Takáto výpoveď nadobudne platnosť prvý deň mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí lehoty šiestich mesiacov odo dňa prijatia oznámenia generálnym tajomníkom.

Článok 22 – Zmeny a doplnenia

- a Ktorákoľvek zmluvná strana a výbor, ktorý je uvedený v článku 16, môže navrhnúť zmeny a doplnenia tohto dohovoru.
- b Každý návrh na zmenu a doplnenie sa oznamuje generálnemu tajomníkovi Rady Európy, ktorý ho oznámi členským štátom Rady Európy, ostatným zmluvným stranám a každému štátu, ktorý nie je členom Európskeho spoločenstva prizvanému na prístupenie k tomuto dohovoru podľa ustanovení článku 19.
- c Výbor preskúma každý pozmeňovací návrh a predloží znenie, ktoré prijala trojštvrťinová väčšina zástupcov zmluvných strán, Výboru ministrov na prijatie. Po jeho prijatí Výborom ministrov väčšinou, ustanovenou v článku 20.d štatútu Rady Európy, a jednomyseľným hlasovaním zmluvných štátov oprávnených zastávať miesta vo Výbore ministrov sa text pošle zmluvným stranám na prijatie.
- d Akákoľvek zmena a doplnenie nadobudne platnosť pre zmluvné strany, ktoré ju prijali, prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa, keď desať členských štátov Rady Európy oznámilo generálnemu tajomníkovi ich prijatie. Vo vzťahu k akejkolvek zmluvnej strane, ktorá zmenu a doplnenie dodatočne prijme, nadobudne táto zmena a doplnenie platnosť prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí lehoty troch mesiacov odo dňa, keď príslušná strana informovala generálneho tajomníka o jej prijatí.

Článok 23 – Oznámenia

Generálny tajomník Rady Európy oznámi členským štátom Rady Európy, každému inému štátu, ktorý pristúpil alebo bol prizvaný pristúpiť k tomuto dohovoru a Európskemu spoločenstvu, ak pristúpilo alebo bolo k pristúpeniu prizvané:

- a každé podpísanie;
- b uloženie každej ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo pristúpení;
- c každý dátum nadobudnutia platnosti tohto dohovoru v súlade s ustanoveniami článkov 18, 19 a 20;

- d každý iný pozmeňovací návrh tohto dohovoru v súlade s ustanoveniami článku 22, ako aj s dátumom nadobudnutia jeho platnosti;
- e každé iné opatrenie, vyhlásenie, oznámenie alebo informáciu, ktoré sa týkajú tohto dohovoru.

Na dôkaz toho dolu podpísaní, riadne splnomocnení, podpísali tento dohovor.

Vo Faro 27. októbra 2005 v anglickom a francúzskom jazyku, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jedinom vyhotovení, ktoré bude uložené v archíve Rady Európy. Generálny tajomník Rady Európy zašle overené kópie každému členskému štátu Rady Európy a každému štátu alebo Európskemu spoločenstvu prizvanému prístupíť k tomuto dohovoru.